20

DISPUTATIO INAUGURALIS MEDICO-CHIRURGICA DE FONTICULIS

QUAM

SUPREMO ADSISTENTE ARCHIATRO

GRATIOSISSIMO

JUBENTE COLLEGIO

ET

ORDINE ASCLEPIADEO

IN

INCLUTA NORIMBERGENSIUM PALÆCOME

PRO

LICENTIA

SUMMOS IN ARTE MEDICA IMPETRANDI

HONORES

SOLENNI MORE

PUBLICÆ PHILIATRORUM VENTILATIONI

SUBJICIET

AD D. XXII. *JUNI,*

A. O. R.

M. DC. LXXX.

MATTHIAS HENRICUS WINTER,

Creilshemio-Francus.

ALTDORFFI,

Literis HENRICI MEYERI, Acad. Typogr.

Omnia

ad

DEI Gloriam,

PROXIMI Salutem,

FAUTORUM Beneplacitum.

B. C. D.

Procemium.

I*Nter Regulas equidem in Praxi Medicâ attendendas hæc*, *à Dictatore* Galeno L.XIV.Meth.Med.cap.13.*indicata,omnium ore circumfertur* : *Ut* Curatio fiat tutò , citò & jucundè ; *Ea ipſa tamen an quoad tres ſimul expreſſas conditiones ubivis in actum deduci queat*, *plures ſubdubitabunt* : *Sæpius quippe horridioris præſidii ingruit neceſſitas, quando* extremus morbus extrema poſtulat remedia *juxtà* Hipp. Sect. 1. Aph. 6. *nam* quæ medicamenta non ſanant,ea ferrum ſanat,quæ ferrum non ſanat , ea ignis ſanat,Sect.VIII. Aph. 6. *ubi certè propter dolorem concurrentem jucunditatem aliquam ſubeſſe nemo ſibi perſuadebit* , *tametſi* ingenuum & æquum arbitrum conſiderare oporteat, compendium eſſe dolorum, perpetuo ſub morbi decurſu ingraveſcentium, uno ſemel & brevi tranſituro dolore nocturnos atque diurnos alios omnes finiri , *loquor verbis Celeberrimi* Marci Aurelij Severini Efficacis Medicinæ L. 1. part. 1.C. 4. *Sed an præterea in iſtiusmodi operationibus ferrum & ignem poſtulantibus citò,tutoq; procedere valeas*, *æquè controverſum videbitur* , *minùs tamen rectè de omnibus negativa ſententia pronunciatur : Citò namq; polydædalis res quandoque ſuccedit Inſtrumentis,dum unâ inciſione,una ignis actualis vel potentialis admotione, totum ſæpè negotium abſolvitur ; tutò autem ejus generis medicinam fieri* , *quòd ſi vel pars etiam quæpiam auferatur* , *ſecetur*, *ura-*

tur, exinde conſtat, quia hoc medio præcavetur, ne malum alioquin immedicabile futurum ulterius ſerpat, totumqve corpus cum extremo vitæ periculo corrumpat. Maneat igitur remedia etiam potentiſſima ſua laus, ob neceſſitatem & utilitatem magni æſtimanda, nam quòd ſemper tria illa ſimul præſtent aſſerere nolim, exemplis contrariis convictus. Jam verò diſcurſum hunc præmittere placuit, ut viam ſternerem ad præſentem diſſertationem Inauguralem, quam poſt exantlata Examina, Jubente & conſentiente GRATIOSISSIMA FACULTATE MEDICA, de FONTICULIS *elaboravi, ceu præſidiis ferro & igne tàm actuali quàm potentiali ſalutiferis, ad Chirurgiæ uſtoriæ alteram ſpeciem averſoriam à laudato ante* Severino *in* Præfat. ad lib. 1. *reductis. Priusquam tamen ipſi operi me accingam,* DIVINI NUMINIS *auxilium ſupplicibus invoco precibus, quòd ſi autem ad humanæ imbecillitatis ſcopulos alliſerim, Benevoli Lectoris æquam expoſco atque præſtolor veniam.*

THESIS I.

IN ipsâ tractatione, quam nunc aggredior, quia animus eſt receptum ordinem ſequi, ab evolutione nominis incipiam, communis ſiquidem Autorum ſententia jubet, *initium omnis doctrinæ eſſe inquiſitionem nominis.* Puto autem neminem latinæ linguæ tàm ignarum, ut non noverit *fonticulum* eſſe diminutivum & denotare parvum fontem; quare id ſaltem monendum erit, fonticulum figuratè & per metaphoram hîc dici uluſculum parvum arte productum: Quemadmodum enim ex fonte perpetim aliquid profluit, ita ex hoc humor ſemper profunditur, ſive *manantes corporis vel certæ cujuspiam partis ſuperfluitates educuntur, juxtà Marc. Aurel. Severin. pyrot. chirurg. l. 2. p.* 1. *de Entopyr. C. 1.* non minus ſicuti fons vulgaris in terrâ excavatur, ita hic noſter fonticulus cavitatem patulam in parte cui inuritur relinquit.

Aliàs

Aliàs *fontanella*, item *ulcus emiſſarium* appellatur, Germanis audit **ein Fontanell** / vel **ein zubereiteter Leibes-Fluß.**

II. Circa *homonymiam* porrò notare debemus, fontanellam etiam appellari portionem cranij membranaceam, in infantibus ad concurſum ſagittalis & coronalis ſuturæ obviam, ſeriùs ſolideſcentem. *Joh. Riolan. Anthropographiæ Libr. VI. cap. ultim. Joh. van Horne Microcoſmi §. 47.* dein vocabulum fonticuli quandoque latiùs accipi & impropriè pro omni cauterio vel etiam veſicatorio alicui parti admoto.

III. Declarato nomine me converto ad *definitionem*, quoniam cæteroquin hâc ignoratâ, res ipſa, de quâ tractatur, ignoratur. *Definio* igitur *fonticulum*, *quòd ſit ulcuſculum rotundum & cavum in extimâ corporis humani regione cauterio actuali vel potentiali vel inciſione curatè paratum, pro materiâ excrementitiâ fluidâ ſenſim evacuandâ, morbisq́ inde enaſci aptis præcavendis, vel præſentibus tollendis.*

IV. *Generis* locum in datâ deſcriptione occupat ulcuſculum, ad ejus enim naturam fonticulus proximè accedit: *Differentia ſpecifica* deſumitur: I. *A forma*, dum dicitur eſſe ulcuſculum rotundum, utpote hoc modo difficilimæ conſolidationis, cōmodiſſimū verò partim ad imponendos globulos id apertum ſervantes, partim ad educendam materiam vitioſam, ne aliquid in angulo quopiam ſubſiſtere, & putrefactum fœtorem aliaq; graviora ſymptomata inducere poſſit: Idem dein vocatur cavum, per integumenta enim communia ad ſubjectam carnem penetrare debet, quo ipſo diſtinguitur à veſicatoriis ſuperficiem cutis ſaltem attingentibus, & in bullas cuticulam attollentibus, vel inuſtionibus profundioribus carnem & oſſa veluti pervadentibus. II. *A loco externo* poſtmodum exactiùs declarando, ad dignotionem

 inuſtio-

inuſtionum in partibus internis e. g. uvulâ eroſâ, vaſis ruptis, &c. factarum. III. Et potiſſimùm *à causâ efficiente*, quæ eſt vel *animata*, *Medicus* nempè aut *Chirurgus* fonticulum parans, vel *inanimata*, *cauterium actuale aut potentiale*, *& ferrum incidens*; unde hoc productionis modo fonticulus rurſus diſtinguitur ab aliis ulcuſculis, cauſam internam agnoſcentibus humorem ſalinum acrem vel acidum corroſivum, ſubſtantiam partis mollem depaſcentem, qualia in corporibus cacochymis obvenire ſolent ſordida & curatu difficilia, niſi maſſa ſanguinea prius probè fuerit repurgata. IV. Et ultimò differentia ſpecifica petitur *à fine*, qui habetur materiæ fluidæ excrementitiæ ſenſim facta evacuatio, pro morbis ex eâdem principium ſumere aptis præcavendis, vel jamdum præſentibus curandis. *Confluunt* enim *ad fonticulum non tantùm humores intrà cutis poros aut glandulas aggeſti, aut per arterias & nervos illûc advecti, ſed inſuper recrementa ſeroſa, ſubtus cutim per muſculorum & membranarum interſtitia de loco in locum transferri aut prorepere ſolita, undequàq; ad eos tendunt, & exitum inveniunt.* Vid. *Thom. Willis. Pharmacevt. rational. part. II. Sect. III. Cap. 4. de fonticulis.* Medicus igitur, cùm ſit naturæ miniſter, quoties animadvertit naturam in corporibus ſeroſæ colluviei obnoxiis officium ſuum per ejusmodi materiæ conſuetam ſequeſtrationem & conjunctam evacuationem imperfectè exſequi, aut præſtare non amplius poſſe, arte defectum ſupplere exitumq; parare debet, ſicuti hoc eruditè in *Hiſtoriâ Medicâ de fonticulis* germanico idiomate conſcriptâ docet *Spectatiſſimus p. t. Gratioſiſſimæ Facultatis Medicæ Decanus, Vir Nobiliſſimus Ampliſſ. Excellentiſſ. atq; Experientiſſ.* DN. MAURICIUS HOFFMANNUS *Senior, Med. D. & Profeſſor. Primarius in hoc Lyceo famâ & meritis celeberrimus, Potentiſſimi Electoris & Sereniſſimorum Marchionum Brandenburg. atq; Rei-*

publ.

publ. Norimberg. Archiater &c. Hoſpes, Patronus, & Promotor Studiorum meorum obſequioſo animi cultu perpetuò devenerandus.

V. Ulterius autem hinc inferre licet, fonticulum tametſi definiatur ulcuſculũ, non tamen ut morbum ſolutæ unitatis, ſed potiùs ſpectari ut auxilium Chirurgicum ab indicante nempè materiâ ſeroſâ fluidâ indicatum, utriq; Methodo Magiſtræ inſerviens; nam quod ἀκριβῶς monuit *Vir Nobiliſſ. Ampliſſ. Excellentiſſ. atq; Experientiſſimus* DN. JACOBUS PANCRAT. BRUNO *Phil. & Med. Doctor Theor. & Prax. in hâc inclutâ Profeſſ. Publ. famigeratiſſimus, Patronus & Præceptor meus omni honoris veneratione proſequendus, in Dogmat. Med. General. part. 7. Cap. 1. minùs rectè Chirurgiam cum Sennerto reſtringi debere ad eam partem ſolùm, quæ manuum opera artificioſâ affectibus p. n. humani corporis medetur, ſed quatenus etiam ad methodum ſpectat ὑγιεινὴν*, idem de ſpeciali ejus operatione fonticulorum inuſtione quoque intelligendum erit, ſiquidem uti *Excellentiſſimus Vir* poſtmodum ex *Caſp. Hoffmanno in noſtrâ Palæcome altero quondam Galeno* comprobat, hoc *demonſtrat praxis quotidiana, quæ venam ſecat, ſcarificat, fonticulum parat, paratumq; quotidie deligat, licet dum nihil morbi adſit.*

VI. Devenio nunc ad *ſubjectum* fonticulorum, quod extimam corporis humani regionem eſſe in datâ deſcriptione jamdum innui: Eam autem, prout à nobis accipitur, conſtituunt integumenta quatuor communia dicta: Horum primum eſt cuticula à ſubjectæ cutis roſcido madore enaſci credita; ſecundum cutis, ex ſubſtantiâ conſtructa duplici, alterâ exteriori membranaceâ filamentis vaſorum ſanguineorum fibrillisq; nerveis æqualiter inter textâ, alterâ interiori quaſi carneâ glandulis minimis miliaribus vaſa excretoria peculiaria nactis ſtipata, quemadmodum accuratè hæc

decla-

declaravit in *Anatome corporis maſculini* proximè elapſo anno hîc habita *Vir Nobiliſſ. Ampliſſ. Excellentiſſ. atq; Experientiſſimus* DN. JOH. MAURICIUS HOFFMANNUS *Phil. & Med. Doctor, hujusq; in hac almâ Profeſſor celeberrimus, Doctor Ductorq; in Studiorum meorum curſu uti hactenus fideliſſimus, ita gratiſſimæ mentis obſervantiâ à me ætatem colendus.* Tertium integumentorum communium Pinguedo eſt, pars corporis candida vel luteo-albicans unctuoſa ex ſanguinis portionibus oleoſis producta, & in membranoſis ſacculis, ſive locellis fibroſis collecta concreſcens, quemadmodum ipſam modo laudatus *Excellentiſſ.* DN. D. HOFFMANNUS *Junior in Diſputat.* peculiari definivit. Succedit Integumentorum in ordine quartum Panniculus carnoſus, ſive membrana carnoſa ideò dicta, quia circà frontem ambitumq; colli, occiput item auriumq; plagas muſculoſæ carnis intextu fruitur, quamvis in adulti jam hominis abdomine carnoſâ ſpecie ſe non proferat, uti teſtatur *Joh. Veslingius Syntagm. Anatomic. Cap. 1.* Enumerata igitur quatuor hæcce Integumenta in fonticulis parandis inuſtionem vel diviſionem patiuntur, quinimò etiam paulò ulterius eadem penetrare debet præprimis ad muſculorum intercapedines, ut humores, qui illûc effunduntur, faciliùs evacuentur. *Hier. Fabr. ab Aquap. in lib. de Chirurgic. operation. p. m. 120.*

VII. Hisce præmiſſis ad apparatum fonticulorum declarandum propiùs accedo, inqviſiturus primò in cauſam efficientem inanimatam ſive Inſtrumentum, quo fonticuli excitari poſſunt: Id verò habetur *Cauterium* vel *actuale*; vel *potentiale*, vel *ferrum incidens*.

IIX. Cauterium actuale appello ferramentum candens ſive ignitum, oblongum, in peculiari thecâ ac capſulâ aſſervandum, extrà qvam dum illud digito ſuperius preſſum

ſum protruditur, pars candefacta inferior in obtuſum verticem deſinens prominet, loco prius deſignato magis vel minus pro cutis & corporis partisq; diverſitate inprimenda, moxq; poſt factam decentem inuſtionem removenda, & tali inſtrumento ferreo ſolemus hodie acqvieſcere: Posſet eqvidem tale etiam parari ex ære, niſi *Ariſtoteles Sect. I. Probl. 36.* docuiſſet, *ambuſta ex ære ſanari celeriter, qvoniam æs minus ſolidum exiſtit ac denſum.* *Avicenna* inſuper *Fen. 4. cap. 29.* præſtantiſſimum uſum habere dicit aurum, ſed caro nimis idem venit pretio, nec tàm vile eſt qvàm uthûc aſſumi ſoleat. *Hippocrates* noſter Dogmaticæ artis Parens pro inuſtionibus aliàs adhibuit buxeos fuſos, uti ex *lib. de internis affectionibus* patet, ubi Is ſcribit: *Urito per buxeos fuſos in oleum fervens tinctos:* Alii *radicem Struthii & ariſtolochiæ ignitas* applicuerunt, de quibus legi poterit *Fienus L. 11. de cauteriis Cap. 3.* Ita paucis ab hinc annis inuſtiones cum *Moxâ* multi moliti ſunt: Verum enim verò quæ hîc poſtremò ſub titulo cauterii actualis adduxi, vulgaribus inuſtionibus commoda, minùs tamen pro fonticulis conveniunt: Cæterum laudem meretur ſolertia & cura *Hieron. Fabric. ab Aquapend.* Hic enim cùm noviſſet, tria incommoda plurimos ab uſu cauterii actualis deterrere, *calorem, dolorem, & ignis aſpectum*; ad hæc tria vitanda dicit artem excogitaſſe laminam ferream latam & craſſam, in cujus medio ſit foramen ejus latitudinis, ut admittat cannulam Inſtrumenti, quod ſiniſtra manu detinetur & comprimitur, lamina verò ex infernâ parte corpori applicata habet circulum cum ſupercilio tenui & quadantenus acuto; atque refrigerat partem circumſtantem & conſequenter calorem ferramenti candentis, inde dolorem mitigat, obſtupefaciendo ſenſum, tùm refrigerando, tùm margine circuli acuti comprimendo, cui poſtea circulo ſi adjungas capſu-

lam ignem abſcondentem, omnibus ſatisfactum eſſet incommodis, niſi candens ferrum in capſula facilè ad omnia latere aberrare ſoleret: Hujus aberrationis declinandæ causâ theca cylindraceum ferrum △tum recipiens ex emendatione Magnif. DN. DECANI bis cannulata promteq; mobilis in capſulâ eſſe debet, ut mox poſt momentaneam depreſſionem reſilire queat, neve deprimentem digitum ignis lædat, deprimens capitulum ſpongia frigidâ madidum præcavere poteſt.

IX. Cauterium potentiale eſt medicamentum, *quod urendi vim habet, etſi actu frigidum ſit*, juxta *Aquapend. l. c.* hoc autem ex variis in formâ tàm ſiccâ quam liquidâ paratur. In forma ſiccâ ſeqq. habentur probatiſſima. Nimirum *Joh. Heurnius lib. 1. Method. ad Praxin p. m. 68.* cauterium tale parari jubet ex *ſaponis lixivio, quod coquitur in Smegma nigrum, idq; Sartagine exceptum uritur in lapidem, qui teſſerarum majorum in formam ſcinditur cùm refrixerit, ac vitro rectè obturato ad uſum reponitur.* Idem deſcribit *Joh. Schröderus Pharmacop. Medic. Chym. L. 11. Cap. 65.* ſub titulo lapidis corroſivi. *Joh. Fernel. Lib. 6. Method. medend. Cap. 19.* lapidem cauſticum vel ruptorium ſesquihoræ ſpatio cutem penetrantem ita confici vult: ℞. ⊕. *uſti* ℥ij. *Sal. armon.* ʒj. *Calc. vivæ, Ciner. è vini fæce* aā. ℥iij. *Tritis ac permiſtis affunditur lixivium ficulneum aut tithymalinum, quod ſubinde colatur, dum iſtorum materia tota fermè diſſoluta ſit, lixivium dein coquitur donec craſſeſcat & lapideſcat, dein in ampulla vitreâ bene obturata & loco ſicco reconditur, ne ab ambientis humiditate liqueſcat uſuiq; futuro reſervatur. Ambroſius Paræus Operum lib. XXV. cap. 32.* de cauteriis potentialibus, poſtquam varias dediſſet eorum formulas, tandem cauteria deſcribit *ſerica* ipſi dicta, eò quòd ſerici inſtar mitia ſint & ſine dolore, & quòd ipſorum deſcriptionem

nem

nem à Chymiſtâ quodam ſerico & multis precibus emerit, quæ videantur apud ipſum loco allegato. *D. Paulus Barbette Anatom. Practic. lib. 5.* in fine hoc cauterium nullum dolorem movens commendat: ℞. *Sulphur. crud. Arſenic. alb. Antimon. crud.* ãã. ℥ij. *Sulphuri lento igne ſeparatim liquefacto & ſpathulâ agitato adde Arſenic. & Antimon. pulveriſatum, & miſceantur donec uniantur cum Sulphure & rubeſcant. Poſtea hujus mixturæ* ℥j. *capit. mort.* ⊕℥ß. *Mſ. F. Pulvis ſexies* ♎. *Vini lavandus & ſiccandus ad uſum. D. Fridericus Hoffmann. in Clav. Pharmaceutica Schröderiana ad loc. cit.* præ lapide corroſivo *Heurniano* moderno uſui accommodatiorem pronunciat ſequens ⊖. *cauſticum Antonii Molinetti in Patavino Lyceo quondam Anatomici & Chirurgi celebratiſſimi.* ℞. *Lunæ Capellatæ* ℥ij. *Aq. fort.* ℥vj. *minutiſſimè in ſcobem redactam ſolve, repoſitam in vaſe vitreo* △. *arenæ admove, ubi ſolutum fuerit argentum, paulatim augeatur Ignis & lapidem lunæ inſtar lanæ acquires, qui per gradus perficitur usq; ad aquæ fortis conſumtionem.* Obſervandum autem in hujusmodi cauteriorum potentialium applicatione, ne eadem nimium depaſcantur partes vicinas, haſce muniendas eſſe Empl. quopiam e. g. *Empl. Diachyl. ſimpl. vel de Sperm. Ranar.* ſuper impoſito, in cujus medio patulum relinquitur foramen, cui cauterium inditur, ut ad locum deſignatum ſaltem penetrare queat. Jam verò quod concernit cauteria potentialia in formâ liquidâ, hæc ipſa rariùs hodie expetuntur: Olim quidem *Aq. Fortem, aquam ſaponis vel Sulphur & Plumbum* igne calefacta atq; liquata in eum finem adhibita & affuſa fuiſſe *Claudinus, Fienus* aliique teſtantur, locis vicinis (ne ab humido facile diffluente nimium lædantur) munitis circulo ex *argillâ* vel *farinâ* aq. ſubactâ circumducto, vel glutine ex *Maſtiche, ſarcocollâ, thure*, ſingulis pulveriſatis cum al-

bumine ovi permixtis applicato, pervio tantùm exiſtente loco determinato, in quem liquor cauſticus, (veluti in formam plumbum liquatum pro globulis ſclopetorum) infundatur vel potius inſtilletur. Sed dixi tumida ejus generis cauteria rarioris noſtro tempore eſſe uſus; ſolent nihilominus nonnulli audaculi *butyrum* ♁ ij (quod ex ſulphure ♁ ii cum particulis ⊖inis ☿ ſublimati acidis ab △e colliquato conſtare, cùm id paraſſemus, in Collegio privato Chemico ante annum habito *Excellentiſſ.* DN. D. HOFFMANN. *Junior, Præceptor meus immortali laude dignus* diſſerebat) cum globulo hederæ ab Emplaſtris circumvallato imponere, verùm non ſine graviſſimo periculo & vehementiſſimo dolore, uti non ita pridem *Magnif.* DN. D. HOFFMANN. *Senior* obſervavit. Alii idem in calami ſcriptorii portiunculam, conveniente loco appoſitam, inſtillare ſolent hinc convenienter deligare, donec ſubjecta integumenta corroſa fuerint. Sunt etiam qui *oleum Sulphuris* aut ⦶i intincto in eo ſpecilli mucrone, ſpecilloq; convoluto, in eundem ſcopum adhibent: Similiter aliqui ſolo acquieſcunt lixivio, tuncq; ſub Emplaſtro foramen habente, in ambitu foraminis ab internâ parte, quæ carnem reſpicit, filum aliquoties in circulum ducunt, uti rudentes ſuos facere ſolent Nautæ, & huic ſpatiolo infundunt lixivium, ita ut extrà circulum non evagetur, ſed cutim erodat ad magnitudinem ſpatioli. Vid. *Joh. van Horne Microtechn. §. 32.*

X. Poſt recenſionem cauteriorum ad alium me converto fonticulos excitandi modum, qui fit per inciſionem: Nempè enim cutis ſolet primò digitis profundè apprehendi, elevari & duplicari, quo peracto in regione propoſitâ inſtrumento ferreo inſtituitur inciſio, dein ſtatim piſum vel globulus imponitur: *Hieron. Fabr. ab Aquapend.*

pend. loc. jam *citato de Chirurg. operationibus*, ne dolor in iſthâc inciſione ſuboriatur inſignis, aſſumit duas ferreas laminas, quæ in medio ſciſſuram habent, elevat cutim & duplicat, atq; inter duas laminas arctè ſtringit, ut ſenſus ferè obſtupeſcat, tùm ſcalpello ad ſciſſuram idoneo incidit, ſicq; fonticulum per inciſionem producit.

XI. Nunc quæritur, quodnam magis tutum exiſtat, an Cauterium actuale, an potentiale, vel Inciſio? Reſpondeo, Actuale cauterium tutiſſimum eſſe, (1.) quia vis ignea ferri candentis ſimplex eſt, nihilq; præter calorem & empyrevma cauſatur, utroq; mox rurſus evaneſcente, cauterium verò potentiale malignâ & venenatâ qualitate lædere poteſt, uti antea dictum, inciſio dolorem parit atrocem, inflammationem, & ſanguinis profuſionem. (2.) Cauterium actuale citiſſimè & non altius penetrat, quàm nosmetipſi volumus, econtra potentiale ſæpè magis abſumit, quam par eſt, ita ut non raro (loquor verbis *Aquapendentis*) vis ejus pertingat ad muſculos, tendines & nervos, ob quam cauſam excitati ſunt dolores & inflammationes, inde gangrenæ & ſphaceli, & magna ulcera, ita ut nonnullis fuerit opus crus excidere totum, nonnulli quoque ex eâ re interierint. (3.) Actuale citius & quaſi in inſtanti operatur, itaq; fallere poteſt dextra concluſum, ut vix percipiatur, non tàm enim urendo dolorem excitat, quam vitalitatem expugnando & quaſi mortificando ſenſum extinguit, adeoq; minori cum moleſtiâ & jucunditatis ſecuturæ celeriori ſpe; potentiale tardiùs ad effectum pertingit, nam moram aliquam temporis poſtulat ad actuationem neceſſariam, inciſio longiorem & diuturniorem dolorem infert ægro. (4.) Actuale partes laxas & ſero fluido molliores ac quaſi lubricas factas, adſtringit, exſiccat, roborat, potentiale neutrum horum

 præ-

præſtat, quin potius in corporibus ejusmodi cacochymicis gangrænæ & ſphaceli periculum minatur. (5.) *Jul. Cæſar. Claudinus L. 11. de Ingreſſu ad infirm. cap. 7. in duobus caſibus ignem actualem magis probari* affirmat: *Primus eſt, ſi pars cui cauterium infigendum eſt ſit præcipua ac nobilis vel ſaltem roboratione indigeat, quo nomine capiti ſemper cauterium actuale erit adhibendum; alter caſus eſt, ſi citâ purgatione & evacuatione exſiccationeq; indigeamus.*

XII. Ex dictis igitur patet, ignem ſive cauterium actuale potentiali præferendum eſſe: Enimverò quia nonnulli ſunt, qui ferramentum ignitum, teſte *Fabricio ab Aquapend.* & experientiâ fidiſſimâ magiſtrâ, adeò reformidant, ut nolint admittere, in gratiam illorum potentialis cauſtici uſum vel inciſionem lubentiſſimè concedimus, dummodo Medicus aut Chirurgus debitam adhibeat induſtriam, & circumſpectè attendat, ne latiùs, quàm decet, id rodendo ſerpat, vel ſymptomata periculoſa inducat.

XIII. Hucusq; locutus ſum de causâ efficiente inanimatâ fonticulorum, reſtat, ut breviter *de animatâ* aliquid proferam: Hanc verò ſuprà jamdum conſtitui *Medicum* vel *Chirurgum:* Et Medico qvidem rectiſſime iſtiusmodi munus demandatur, juxtà imitationem celebratiſſimorum in Italiâ Medicorum) qvi Anatomiæ peritus fuerit, & hanc operationem exercuerit ad præcavenda ſymptomata pernicioſa, introduci ſolita à Chirurgorum nonnullorum cognitione Anatomicâ ſufficiente deſtitutorum audaciâ, *ignorantiam*, ſecundùm *Hippocr. in Lege, arguente.* Quod ſi verò Chirurgus, uti decet, partium corporis humani noticiam etiam calluerit, nequaquam ipſum ab hoc etiam officio præſtando excludemus. Cæterum quisquis fonticulos parare intenderit, primò omnium locum exactè inquirat, dein atramento deſignet,

ſignet, quæ impedimento eſſe poſſint e. g. capillos in capite removeat, tùm animo præſente, ferramentum candens capſulæ incluſum manu nec tremulâ nec rigidâ apprehendat, & decenter eâ quâ fieri poteſt celeritate, imprimat: Non unus verò impreſſionis exiſtit modus, ſed varius pro cutis diverſitate, viz. mollitie, duritie, tenuitate, craſſitie reqviritur; ideoq; in puero minus, in adulto magis, in ſene adhuc magis; item in brachio, ubi mollior & tenuior cutis eſt, minùs; in crure, ubi durior & craſſior eſt, paulò magis ferrum candefactum inprimendum erit. Temperamenti quoque & conſtitutionis corporis ratio habenda eſt, in cacochymo enim corpore aut crure tumido, item in hydropico leniter inurere debemus. Quod ſi cauterium potentiale ſibi admoveri patiens velit, pro circumſtantiarum iſtarum varietate, id citiùs vel tardius removebimus. Inciſionem parimodo moderabimur.

XIV. Ordo me ducit ad loca fonticulis excipiendis idonea declaranda, qvæ tamen antequam ſpecialiùs deſignem, generalia aliqua præmonenda erunt. Nam tametſi humores excrementitii ad omnes corporis partes vergere poſſint, ibidemq; deponi, non tamen pro iſtorum evacuatione, revulſione, derivatione, interceptione, in omnibus corporis partibus fonticulos parare convenit, ſiqvidem exemtæ ſunt partes nobiliores, teneriores & ipſis proximæ membranaceæ, dein nervoſæ exqviſitum & acutum ſenſum obtinentes; porrò partes ampliſſimis vaſis turgidæ, ob metum extravaſationis nimiæ ſangvinis, minùs ſunt tangendæ, ſimiliter Muſculorum ventres medios, capita & tendines vel motus liberi imminutio vel dolor inter movendum, vel facilè ſupervenientes afflictiones ſpaſmodicæ immunes præſtant: Artuum extrema propter vaſa conſpicua denudata multa, oſſa, tendines, nervulos numeroſos ſe ab hâc operatio-

ratione tuta eſſe poſtulant. Nihilominus *Lazarus Riverius Prax. Med. L. 1. cap. 16.* refert, ex *Zacuti Luſitani L. 1. Prax. Med. mirabil. obſerv. 7. 8. & 10.* fonticulum inter pollicem & indicem ab eo admotum, aliis experimentis comprobatum eſſe, & rebellem capitis dolorem curaſſe. In jugulo ipſo Studioſum Boruſſum hîc globulum geſtaſſe contra raucedinem *Magnif.* DN. DECANUS notavit. Quia verò fonticuli quotidiè deligari & mundari debent, hinc ad commoditatem reſpiciendum eſt, ut in tali loco ponantur, quem manibus tractare licet; dein quia iidem nomen acceperunt inde, quòd ſint quaſi parvi fontes humiditatem ſubinde ſtillantes, præſtat ipſos in confinio vaſorum inurere, ut ex horum propaginibus minoribus excernendum humorem haurire poſſint. Ulterius qvando in brachio aut pede expetitur Fonticulus, interſtitium inter muſculos relictum, apice digiti explorandum, pro ſede fonticuli eligere oportet, hoc enim modo nulla motus læſio vel dolor inflexione aut extenſione ſubſequitur, quinimò piſum aut globulus in ſitu firmiter detinetur, in cujus etiam cum ligaturâ exteriore firmandæ gratiam, aliàs loci declivitas vitanda eſt.

XV. Agedum promiſſi dati memor nunc loca fonticulorum ſpeciatim indicabo & determinabo. Primò igitur obvenit fonticulus Capitis, qui cùm humores & recrementa educere debeat, in eâ capitis regione erit inurendus, ubi iſtis commodus patet exitus, in confinio nempè ſuturarum: Concurrit autem ſutura coronalis cum ſagittali, hæc cum lambdoideâ; eligitur tamen prior locus, Fontanella nonnullis dictus, **das pulſirende Blättlein** in recens natis, quo nimirum coronalis ſagittali jungitur, ſiqvidem hîc facilius fonticulus detinetur, uberioremq; ex capitis parte anteriori humidiori ſuſcipit materiam, oſſa quoque minus exiſtunt dura, utpote ſerò ſolideſcentia, hinc & rariora notantur,

tur, inſignis deniq; vena ibidem conſpicitur, quæ aliquando per ſuturam diſcurrit, unde melior evacuatio. De cætero quomodo inveſtigari poſſit hic locus, utpote capillis & cute tectus diffusè proponit *Hieron: Fabric. ab Aquapend. de Chirurg. operat. p.m. 6.* Uſitatiſſimus modus Patavii eodem teſte eſt ſequens: *Carpus manus admovetur globulo naſi, dein manus cùm digitis verſus capitis ſphæram extenditur, & qvò apex digiti medii pertigerit, ibi eſt locus, ubi ſuturæ committuntur & fonticulus ponitur;* aſt quoniam nec prædictus modus adeò certus eſt, quò minus quandoq; fallat, ubi naſus longior, manus brevis, caputq; oblongè convexum, hinc aliqui Doctores *Galenum* ſecuti, ægrotantem jubent dentes ſimul valideq; percutere, atq; tunc ubi in prorâ capitis ſuperius motum obſcurum tangentis manus perſentit, ibi locum aptum aſſeverant; Verùm nec hoc adeò certum haberi poteſt ſignum, certius habetur in Calvis & Senibus cutis depreſſa ſuturarum locum evidentiſſimè indicans. Quicquid ſit, quando nullum certum nobis in aliqvibus hominibus loci propoſiti datur ſignum, ſufficit, ut cum *Hieron. Fabr. ab Aquapend.* locum magis ſuperum eligamus, ita ut ſi forte fortuna concurſum coronalis cum ſagittali minùs inveniamus, ſagittalem tamen ſuturam ad minimum attingamus. Loco autem cognito, & capillis abraſis atramento notato, ferramentum candens (à vulgari, quo fonticuli inuruntur, nonnihil diſtinctum, & non ſimpliciter inurens ſed etiam incidens) inprimitur & circumagitur, ut non ſolùm integumenta cranii exteriora, ſed etiam ipſum os aliquantum aduratur, quo facto uſta cutis & cranii portio eximitur, & reliqua pro fonticulorum tractatione in principio neceſſaria applicantur.

XVI. Secundus fonticulus in nuchâ paratur inter primam & ſecundam cervicis vertebram, ubi capilli per duos

quaſi digitos terminantur, & cavitas aliqua ibidem apparet; Peculiare nomen hic fonticulus ab antiquis ſortitus eſt, dictusq; *ſetaceum*, eò quod ex ſetis aut pilis caudæ equinæ chorda olim confecta eſſet, quæ per duplex foramen trajiciebatur. Inſtrumenta autem ad hanc operationem neceſſaria, tria olim adhibita fuerunt: ſcil. forceps ad elevandam cutem utrinq; perforata, acus major vel ſtilus, qui foraminibus forcipis paulò minus reſpondet, & in ea intruditur, quiq; modo teres, ſi ferro candente ſetaceum parari debeat, modo anceps, & deniq; chorda, cujus vices ſericum album contortum hodie ſubit: Plures tamen noſtro tempore non amplius utuntur forcipibus perforatis pro cutis interceptione & acus ignitæ traductione, ſed adinvento jam loco cutis unâ manu miniſtri, alterâ Magiſtri elevatur, & cuſpide lanceolæ pertunditur, & ligula ſericea cerâ obducta è veſtigio traducitur, quæ poſtmodum medicamento digeſtivo imbuenda & ſæpiùs commovenda eſt.

XVII. Tertii fonticuli locum ſubeat fonticulus inter homoplatas, ex utroq; ſpinæ latere, plurium piſorum capax inurendus, cujus utilitatem *Th. Williſius* commendat. Vid. etiam *Thom. Barth. Hiſtor. Anatom. rariorum Centur. IV. Hiſtor. 33.* Ego tantis Viris immortalē famam ſcriptis ſuis promeritis equidem lubens aſſentior, quando verò moleſtias attendo, quas patiens ſuſtinere cogitur, dum nec ipſe propriis manibus talem fonticulum contrectare, nec oculis conſpicere, præterea in dorſo commodè decumbere non poteſt, quinimò globuli à ſcapularum motu facile foras protruduntur, vix ac ne vix quidem ejusmodi fonticulos alicui perſvadere audeo. Eandem ob cauſam ſcil. ob incommoda & partium verendarum denudationem fonticulos in hypochondrio ſiniſtro, & ingvine producendos, ſicco prætereo pede, quamvis alioquin ipſorum efficaciam penitus negare nolim.

XIIX. Quar-

XIIX. Quartus fonticulus frequentiſſimè in brachio, & quidem in interſtitio, quod muſculum deltoidem & bicipitem intercedit, anterius effoditur; invenitur verò hicce locus quatuor aut quinq; digitis transverſis infra caput humeri, ſi digiti apicem imponas & brachium flectas, illa enim cavitas ubi apex remanet, locum verum atramento notandum præbet. Vid. *Caſp. Barthol. de Cauteriis. Thom. Barth. Anatom. L. IV. c. 2. p. 561.* Alii inſuper fonticulum in parte exteriore inter deltoidem & ſecundum cubiti flexorem, alii in medio deltoidis ventre, nonnulli in ejusdem fine fonticulos inurunt, ſed omnes contrà conditiones & bonitatem fonticuli requiſitas peccant, quod in ipſo conflictu fuſius probabo.

XIX. Quintus in pede efficiendus fonticulus, fit vel in femore inter vaſtum internum & faſcialem, ad diſtantiam 4. digitorum transverſorum à genu ipſo, vel in tibiâ inter gaſterocnemium & ſoleum; *Joh. van Horne in Microtechne, Adrianum Spigelium, Anatomicum Patavinum*, inter duos gaſterocnemii ventres fonticulum excitaſſe, affirmat.

XX. Vidimus hûcusq; loca fonticulis ſuſcipiendis idonea, proximum eſt, ut indagemus, qvæ poſt præparationem illorum ſtatim ſint agenda? Primò igitur ea Medico vel Chirurgo incumbit cura, ut quæ adeſt cruſta ſeparetur, uſu ſuppurantium & digeſtivorum, inter qvæ uſitatiſſima ſunt, *butyrum, axungia porcina ſine ⊖e, Ungt. Dialth. Terebinth. Venet. cum vitell. ovi recent. & Ol. roſaceo*, ſuperimpoſito *fol. braſſicæ plantag. latifol. fol. heder. arbor. recenti*, vel *Empl. diachyl.* item *Empl. de ſperm. ranar.* & circumductis exteriùs faſciis, viciniâ verò *Ol. roſaceo* vel *violaceo* illitâ.

XXI. Cruſtâ vel eſcharâ ſenſim ſenſimq; ſeparatâ & abſcedente, foramini intermedio excavando immittitur

pilula ex *cerâ* aut *piſum* cum *digeſtivo*, cujus loco dein ſequentibus diebus *globulus ex rad. Gentianæ, rad. Iridis*, vel harum radicum pulvis cum cera exceptus & in pilulam efformatus ſubſtituitur, alii pilulam plumbeam adhibent, pondere ſuo alveum citius ſibi parantem; hinc deſuper applicatur empl. aliquod in medio perforatum, e. g. *Empl. Diachyl. ſimpl. vel Norimbergenſe*, vel ℞. *Axung. Porcin. Ol. olivar.* āā ℔j. *Litharg.* ℔jß. *Vitriol. alb. in* ▽ *fol. Querc. ſolut.* ℥ij. *Coq. ad conſiſt. Empl.* quod probatiſſimū & à Nonnullis inſtar magni Secreti habetur, quamvis ferè idem ſit cum *Cerato Diaquercino* à *Clariſſimo Zwelffero in Pharmacop. Regia Claſ. XIX.* deſcripto; huic charta bibula triplicata vel pannus complicatus accommodatur, cuncta verò in ſitu conveniente à laminâ argenteâ vel orichalceâ aut cupreâ concavâ ſcalari, ope ligamenti lati coriacei circumducti, firmantur. Intereà quotidie bis fonticulus repurgetur à pure & ſordibus collectis, & linteamina mutentur. Elapſo poſtmodum trium dierum ſpatio *globulus ex hedera arbor.* cum filis lineis carptis *digeſtivo* imbutis, vel pro ditioribus ex Corall. rubro aut ſuccino albo intrudatur, donec ad fluxionem materia diſponatur. Quod ſi fluere nolit, *agarici*, vel *rad. elleb. nigri* pulveriſatæ aliquantum ceræ permiſceri poterit; Vel ℞. *Pulv. rad. Gentian.* ʒj. *Galang.* ʒß. ☿ *ſublimat.* ℈ß. *Cer. q. ſ. f. globul. inſtar. piſorum.* Vel ℞. *Turpeth. Hermodactyl. Agaric. Ivæ arthet.* āā. ʒj. *Ceræ* ʒß. *Terebinth.* ʒj. *M. fiant. glob. inſtar. piſor. Marc. Aurel. Severin. Pyrotechn. Chirurg. L. II. Part. I. de Entopyria Cap. XI.* inter alia ſvadet pilulam intingere in linimento à *Philippo Ingraſſia Part. III. de Peſte* deſcripto, quod recipit *Ungt. Apoſtol.* ℥ß. *Hellebr. nigr. colocynth.* āā. ʒj. *mell. & terebinth.* āā. *parum.* Globulos ex Regulo ♁ii *Dn. D. Joh. Carol. Hammerer, Celeberrimus apud Argentinenſes Practicus* mihi commendavit.

XXII. Tem-

XXII. Tempore ſubſequente, & humiditate ſubinde absq; morâ effluente, non minus pilulâ in cavitate commodè repoſitâ ſordium putridarum expurgatio bis vel ſemel ſingulis diebus continuanda eſt; pilula verò toties erui non debet, ſufficit enim eam linteolo circum volvere, & impuritates adhærentes abſtergere; ſuprà fonticulum *fol. hederæ* vel emplaſtrum foramine medio pervium proximè applicatur, cui rurſus pro imbibendâ humiditate emanante charta bibula uti moris eſt, admovetur, ſingula dein cum laminâ arctiùs conſtringuntur, ut materia fluida magis quaſi ex ſpongiâ exprimatur.

XXIII. Ceterum quia ſymptomata varia quandoq; ingruere ſolent, non abs re erit, ſi ſubnectam, quomodo illis occurrere poſſimus, ſolet autem præprimis nonnullis acerbam parere moleſtiam dolor, hic ſi à causâ externâ, e. g. aeris frigore ortum traxerit, *frigidum* quippe juxta *Hippocr. Aph. XX. ſect. V. aliàs ulceribus mordax, cutem obdurat, dolorem inſuppurabilem facit*, convenit locum pelle quapiam molli obtegere, vel ſacculo ex anodynis & moderatè calidis herbis parato fovere; ſi dolor ab aſperitate pilulæ pungente vel ejus magnitudine diſtendente proceſſerit, eam permutabimus; ſi ab arctiori faſciarum circumplicatione, haſce relaxabimus. Frequentiſſimè Dolor cauſam agnoſcit internam, humorem ⊖inum, acidum, corroſivum, quem per cataplaſmata digerentia & acrimoniam frangentia lactea aquea diluta, vel oleoſa attemperabimus, non omiſsâ ejusdem aliorſum per ſudorem aut lenem purgationem evacuatione.

XXIV. Pruritum dolori affinem, indeq; enatas excoriationes & puſtulas tollimus medicamentis ſiccantibus, abſorbentibus, & refrigerantibus, quapropter inſpergatur *pulv. bol. armen. ceruſſ. tutiæ*, vel fiat inunctio cum

Ungt. de Liquiritia. de ceruſſ. camph. de minio, diapompholygos.

XXV. Caro pilulam vel globulum fonticuli ambiens laxa nimis quando ſangvinem fundit, fila lintea tenuiſſimè carpta cum pulveribus tenuiſſimis ſiccantibus & adſtringentibus circumponantur: Quòd ſi eadem ex affluxu humoris turgefacta nimium excreſcat, alum. crudi pilula imponi, vel *alumen uſtum, os ſepiæ, rad. Ariſtol. rot. veræ, malicor.* inſpergi poſſunt; quinimò, circumſpectâ tamen adhibitâ induſtriâ, licet portionem carnis forfice reſcindere, præprimis cùm *Galenus de Art. Medic. c. 96.* univerſaliter pronunciaverit: *Quibus aliqua particula ſuperabundat, hanc reſecare oportere, aut ſcalpello, aut igne, aut medicamine.*

XXVI. Si callus ſuccreſcat, ille deſtruatur per *pulverem ſabinæ, chalcanti uſti*, vel *hellebori nigri* inſpergendo, aliqui ☿ *ſublimatum* aſſumunt: Vel ℞. *Spod. ppt. Tut. ppt. O crud.* ⊖ ♄*ni* āā ℈ß. *Virid. æris.* gr. v. *M. f. Pulv. Dominicus de Marchettis in Patavino Lyceo Chirurg. Prof. celeberrimus*, uti ab *Excellentiſſimo* DN. D. HOFFMANNO *Juniore* accepi, ad callum fonticuli abſumendum globulum adhibet ex *ceræ* & *cantharidum* æquali parte confectum, illumq; per 4 horarum ſpatium impoſitum relinquit. Convenit verò inſuper exterius *Empl.* aliquod *emolliens, Diachyl. c. Gum. &c.* imponere. Scarificationem, quam aliqui præcipiunt, ego approbare nequeo.

XXVII. Fœtor individuus putredinis comes præcavetur per diligentem abſterſionem & linteaminum frequentem mutationem; jam præſens tollitur per pulveres odoratos *Ambræ, Moſchi, Lign. Rhod.* globulo cereo admiſcendos. Vel fiat ablutio cum *Aq. Roſar. Sambuc.* addito parùm de *Aq. odoriferâ Auguſtan. Spectatiſſimus* DN. DECANUS globulum ex rad. Ireos flor. & pomula aurant. laudat.

XXIIX. Hæc

XXIIX. Hæc de Symptomatibus frequentioribus innuiſſe ſufficiat, ſubnectere nunc placet uſus à fonticulis ſpeciales expectandos. Supra equidem jamdum generatim aſſerui, fonticulos humores intrà cutis poros aut glandulas aggeſtos, aut per arterias & nervos illûc advectos, quin recrementa ſeroſa ſubtus cutem per muſculorum & membranarum interſtitia educere: Sed ſpecialiùs nunc deſignandi erunt uſus ſingulorum fonticulorum: Fonticulus igitur in ſuturæ coronalis & ſagittalis confinio excitatus, prodeſſe dicitur in Apoplexiâ, Epilepſiâ, Lethargo, Melancholiâ, Maniâ, Cephalalgiâ, aliisq; affectibus cephalicis; materiam quippe humoroſam, pituitoſam, acrem, ſulphureo-Θinam, acidam, vel eandem vaporoſam evacuat, ſicq; exhalationi fuliginum ignearum viam pandit. Idem fonticulus affectibus rhevmaticis à cerebri deſtillationibus exortis medetur, dùm à ſanguine recrementa ſeroſa ſuſcipit & foràs evehit. Verùm *Th. Williſius* Vir ingenioſiſſimus hîc dubium movet, dùm ait, *quamvis nonnulli ejusmodi fonticulum in familiari habeant praxi, ſeſe tamen minùs feliciter id fieri comperiſſe; adeoq; multos fonticulos ita in ſummitate corporis excitatos occludi præcepiſſe, atq; hoc non ſine ratione, æquè ac experientiâ edoctum: quippe ſangvis verſus locum ubi recrementa ſua deponere aſſvefactus eſt fœculentias plures transfert, easq; in totâ viciniâ ac potiſſimum in parte affectâ deponit, unde ſæpius morbum augeri potius quam ſanari contingit.* Adhæc Beatus *Rolfincius in ordine & Method. medicinæ ſpecialis conſultatoriæ Lib. II. Conſil. 6.* de fonticulo præſente ita loquitur; *Exiſtimamus in melancholiâ aliquos impuros vapores per illud ulceroſum foramen exhalare poſſe, judicamus tamen multa inde fieri incommoda: Præterquam enim quod ad nobilem partem vapores ex imis partibus trahantur, excitatur abſceſſus ſuprà Morbum.*

XXIX. Fonticulus in nuchâ ſetacei nomine veniens humores à capite derivare potentiſſimus eſt, unde ad oculos fluxione longâ graviq́; vexatos tàm ſingularis medelæ hujus habetur neceſſitas, ut cum hâc bene valuiſſe illos, qui jam occæcati fuerunt, ſubtractâ rurſus ad cæcitatem rediiſſe, ac tertiò repetitâ eâdem curatione reſtitutos teſtetur *Michael Paſchalius in Tract. Method. cap. de Ophthalmiâ.* Similem obſervationem à ſe habitam adducit *Ambroſ. Paræus Oper. Chirurg. L. IX. cap. 24.* ibidemq́; hoc remedii genere, ex *Hollerii* Medici undiquaque doctiſſimi decreto, adoleſcentem quendam 20. annos natum à morbo caduco, cujus inſultibus antea crebro prehendebatur, ſe liberaſſe teſtatur, derivatis, uti credere par eſt, illâ arte ichoribus mali fomitibus. Jungatur *Guilelh. Fabr. Hildanus Obſerv. Chirurg. Centur. I. 41.* qui inſuper affirmat in catarrhis & deſtillationibus ad pectus nihil præſtantius eſſe ſetaceo, *ſeq́; nonnullos ſemiphthiſicos, qui & ſanguinem & pus expuerunt, hoc remedio præcipue curâſſe*, idq́; obſervatione peculiari *Centur. III. 38.* comprobat.

XXX. Fonticulus in brachio materiam ſeroſam propter vicinitatem à capite ejusq́; organis aptè ſuſcipit, ſicq́; à partibus nobilioribus derivat, ſimiliter dum humores verſus Cor & pulmones refluentes intercipit & evacuat, in morbis pectoris remedium præbet non contemnendum.

XXXI. Fonticulus tandem in femore vel tibiâ in affectibus partium ſuperiorum levamen affert, non minus Epatis Lienis renum & uteri vitiis opitulatur, dum humores affluxuros revellit, vel intercipit, vel à parte mandante evacuat; quinimò videtur hic fonticulorum locus à naturâ monſtrari, quando Senes humiditates ob caloris & motus defectum uberius accumulatas ad pedes vergere ſubinde experiuntur. Cumq́; humores per declivia deorſum ferantur,

tur, noſtraq́; intemperantia non in Capite, etiamſi ore hauriamus potum, ſed in ventre ſit, facile cum *Spectatiſſ.* DN. DECANO crura præ brachiis eligimus, utriq́; manus dexteritati expoſita.

XXXII. Coronidis loco duas addere liceat quæſtiones I. *Quibus corporibus fonticuli ſint proficui?* Ad hanc reſpondeo, prodeſſe fonticulos corporibus materiâ ſeroſâ fluxili abundantibus, rariùs ſudantibus, & quieti indulgentibus, ac conſequenter morbis inde originem nactis obnoxiis, ſi repurgato prius corpore inurantur. Contra Fonticuli nocent, quibus Sulphure Sanguinis nimium diſſoluto ſerum copioſiſſimè cum virium proſtratione effluit; nocent etiam in quibus acidum p. n. peccat, quod cum ſanguine ad fonticulos delatum in fermentum corruptivum ibi degenerat, ut ulcera fœtida phagædena ſubnaſcantur. Nec ſine tædio & nocumento fonticuli parantur perſonis, in quibus maſſæ ſanguineæ compages ſtrictior ſerum paucum minùs à ſe dimittit, temperamento item cholerico præditis, hîc enim quoniam ſerum ſulphureo-⊖inis portionibus aduſtionem paſſis & lixivioſis ſcatet, dùm ad fonticulos pervenit, phlogoſin ſummè dolorificam ciet.

XXXIII. Quæſtio II. *Quamdiu aperti ſervandi fonticuli?* Non unanimes offendes Autorum ſententias, ita ut ſi authoritate ſtare velles, calculum certum ponere minùs poſſes; dum triennium alii, alii ſexennium ſtatuunt, dicam tamen pro ingenii tenuitate breviter, quæ ſentio: Nimirum puto iſtos tamdiu apertos per plures annos eſſe ſervandos, qvamdiu materia evacuanda adeſt, & à naturâ ad locum apertum protruditur, conſulendas tamen ſimul cenſeo vires patientis, partis diſpoſitionem & alias circumſtantias externas; quod ſi enim corpus fiat debile, vires proſtratæ ſubſequantur, pars incipiat nimium putre-

ſcere aut gracileſcere, vel fluxio ſpontè ceſſet, rurſus occluſionem moliendam eſſe judico, dummodo ea non ſit nimis ſubitanea, corpus ante & poſt leniter expurgetur, & natura ad ſudorem frequentiùs invitetur.

Sed claudo nunc fonticulos, & inexhauſto GRATIÆ DIVINÆ *fonti pro clementiſſima ad præſentem laborem irrigatione humillimas ago grates; Benevolum verò Lectorem obſecro, ut favoris rivulos porrò in me derivare, aridasq́ aut ſteriles, ſi quæ ipſi viſæ fuerint, lineas hasce profuſi amoris venâ inundare dignetur.*

S. D. G.

QVando ſalutiferum tua Weihencellá repente
ebullientem fontem inenarrabili
utilitate probat magno orbi ; ſiſtis, amice,
mundo minori in ſe ſalutis tu pariter
fonticulos. Fontes Tagus aureus hinc tibi præſtet
opum, atq; gratiæ DEVS fons gratiæ.

Nobiliſſimo & Cl. Dn: Doctorando,
amico & commenſali longè
ſuaviſſimo,

αὐτοσχεδιαστὶ *f.*

JOHANNES SAVBERTVS, S. Theol. D.